STAROVĚKÁ ORIENTÁLNÍ LITERATURA

4. tisíciletí př. Kr. (př. n. l.)

1. tisíciletí př. Kr. (př. n. l.)

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

HISTORICKÝ KONTEXT

- UDÁLOSTI – FAKTA
- rozpad kmenové a rodové společnosti
- vývoj od měst ke státům
- roste role jednotlivce – panovníka
- původní osídlení v úrodných oblastech velkých řek
- výboje a války
- otrokářské systémy
- vzájemné ovlivňování kultur

- ÚKOLY:

- *Připravte referát k jednomu ze zvolených témat:*

- Alexandr Veliký
- egyptští faraóni
- vynálezy a objevy ve starověké Číně
- starověké dějiny židů (hebrejského národa)

FILOSOFICKÝ ZÁKLAD

- různá náboženství a filosofické podklady v různých oblastech
- často spojena s osobností tvůrce
- vyrovnávání se s pravěkou představou světa
- otázky původu světa a člověka
- charakteristika boha – vládce / tvůrce

- ÚKOLY:
- *Přiřaďte jednotlivá náboženství (filosofie) starověkým národům a uveďte jejich základní znaky:*

- HINDUISMUS
- BUDHISMUS
- KONFUCIANISMUS
- TAOISMUS
- JUDAISMUS
- POLYTEISMUS
- MONOTEISMUS

ZNAKY LITERATURY

- vychází z pravěkých rituálů a obřadů
- původně šířena ústním podáním
- po vzniku písma nejstarší záznamy
- zahrnuje beletrii, naučnou i jednací literaturu
- nejednoznačná datace
- dochována v pozdějších opisech, originály ve zlomcích
- často neznámý autor

- ÚKOLY:
- *1. Zjistěte do jakých materiálů se kde nejstarší literární zápisy zaznamenávaly a jaké písmo se k tomu užívalo.*
- *2. Vyhledejte ukázky nejstarších druhů písma a vytvořte z nich soutěžní kvíz pro spolužáky.*
- *3. Představte následující osobnosti a vysvětlete jejich význam:*

  Jean-François Champollion

  Bedřich Hrozný

ŽÁNRY A FORMY

- náboženské spisy (báje, proroctví, zákony, zpěvy, žalmy, naučení …)
- eposy
- hymny (hymnus)
- životopisy
- poezie
- naučné spisy
- zákony

- *Na rozdíl od pozdějších etap vývoje literatury zařazujeme i literaturu naučnou a jednací do literární historie.*

- ÚKOLY:

- *Pokuste se vysvětlit na příkladu některých konkrétních děl, proč jsou i díla literatury naučné a jednací z tohoto období předmětem zkoumání literární historie.*

PŘEHLED ZEMÍ / SMĚRŮ / AUTORŮ /DĚL

- MEZOPOTÁMIE

- Eufrat a Tigris
- Sumerové
- sumerština, akkadština
- klínové písmo
- Asyrská říše
- Babylónská říše
- Aššurbanipalova knihovna v Ninive

- DÍLA:

- Nářek nad zkázou města Uruk
- Epos o Gilgamešovi
- Hymnus na Ištaru
- Chammurabiho zákoník
- Enuma eliš

PŘEHLED ZEMÍ / SMĚRŮ / AUTORŮ /DĚL

- EGYPT

- Nil
- farao
- pyramidy
- posmrtný život
- hieroglyfy
- obchod

- DÍLA

- Knihy mrtvých
- Achnatonův hymnus na Slunce
- Chvalozpěv na Nil
- Vlastní životopis Sinuhetův

PŘEHLED ZEMÍ / SMĚRŮ / AUTORŮ /DĚL

- INDIE

- Indus a Ganga
- charakteristická blízkost literatury a náboženských nauk
- vyspělé úvahy o bytí člověka
- sanskrt

- DÍLA:

- Védy (Rgvéd)
- Mahábhárata
- Rámájana
- Paňčatantra
- Kámasútra

PŘEHLED ZEMÍ / SMĚRŮ / AUTORŮ /DĚL

- <u>ČÍNA</u>

- Chuang-che a Jang-c-ťiang
- Piktogramy
- znakové písmo
- papír
- vliv náboženstvo – filozofických směrů

- DÍLA:

- Kniha písní
- Hovory
- Tao-te-ťing
- Čuang-c´

PŘEHLED ZEMÍ / SMĚRŮ / AUTORŮ /DĚL

- PERSIE:

- pahlaví, perština
- Zarathuštra
- klínopisné záznamy ve skále

- DÍLO:

- Avesta
- Šah - náme

PŘEHLED ZEMÍ / SMĚRŮ / AUTORŮ /DĚL

- HEBREJSKÁ LITERATURA:

- Izrael, Palestina, Judsko
- Jeruzalém
- hebrejština
- pojítko kultur orientu a Evropy

- DÍLA:

- Starý zákon
- Talmud
- Kabala

SEZNÁMENÍ S VYBRANÝM DÍLEM

- STARÝ ZÁKON
- Tóra – pět knih Mojžíšových
- Prorocké knihy
- Spisy

- vznik v průběhu 1. tisíciletí př. Kr.
- rozmanité literární formy
- 24 knih
- monoteismus

- ÚKOLY:
- *Vyberte si jeden ze známých biblických příběhů a vypracujte následující úkoly:*
- 1. Stručně převyprávějte děj.
- 2. Charakterizujte hlavní postavy.
- 3. Najděte výtvarné dílo inspirované tímto příběhem a uveďte o něm základní informace.
- 4. Uveďte pojem, frázi, rčení, které je tímto příběhem inspirováno a v jaké souvislosti se používá.

SEZNAM DOPORUČENÝCH POMŮCEK K VYPACOVÁNÍ ÚKOLŮ:

- POLÁŠKOVÁ, Taťána, MILOTOVÁ, Dagmar, DVOŘÁKOVÁ, Zuzana. *Literatura: přehled středoškolského učiva : [včetně současné literatury*. 2. vyd. Třebíč: Petra Velanová, 2006, 207 s. Maturita. ISBN 80-902-5716-X.
- SOCHROVÁ, Marie. *Kompletní přehled české a světové literatury: přehled středoškolského učiva : [včetně současné literatury*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2007, 356 s. Maturita. ISBN 978-802-5303-115.

- Internet – vyhledané údaje ověřovat z několika zdrojů
- Další knižní publikace – encyklopedie, slovníky, literární přehledy
- Konkrétní literární díla (školní knihovna, městská knihovna, úryvky v čítankách)

Seznam použité literatury

- POLÁŠKOVÁ, Taťána, MILOTOVÁ, Dagmar, DVOŘÁKOVÁ, Zuzana. *Literatura: přehled středoškolského učiva : [včetně současné literatury*. 2. vyd. Třebíč: Petra Velanová, 2006, 207 s. Maturita. ISBN 80-902-5716-X.

- SOCHROVÁ, Marie. *Kompletní přehled české a světové literatury: přehled středoškolského učiva : [včetně současné literatury*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2007, 356 s. Maturita. ISBN 978-802-5303-115.

- BALAJKA, Bohuš. *Přehledné dějiny literatury 1*. 3. vyd. Praha: Fortuna, 1995, 239 s. ISBN 80-716-8198-9.